
Оригинални научни рад

ОСНИВАЊЕ СРПСКЕ СОКОЛСКЕ ЖУПЕ У АМЕРИЦИ И ЊЕН РАД ДО КРАЈА 1911. ГОДИНЕ

Петар Д. Павловић¹, Кристина Пантелић Бабић¹, Данило Павловић¹ и Даница Пиршл²

¹ Факултет физичког васпитања и спорта, Бања Лука, Република Српска

² Факултет спорта и физичког васпитања, Ниш, Србија

УДК 796.03(73)“1911“

САЖЕТАК

У првој половини 1909. године Срби у Америци су почели прихватати соколску идеју. Тада су се почеле јављати и прве иницијативе за оснивање соколских друштава и до краја 1911. године основано је десет српских соколских друштава. Да би се објединио рад основаних друштава, пре свега ради остварења соколских циљева, почетком октобра 1911. године је у Герију (Индијана) основана Српска соколска жупа у Америци (ССЖА) у коју је ступило седам друштава. Циљ рада је да се осветли и отргне од заборава оснивање ССЖА, рад до краја 1911. године и њен допринос развоју српског соколства. Прегледани су и проанализирани историјски извори настали у време оснивања и рада Жупе, као и извори који су настајали касније.

Кључне речи: соколска друштва, Жупа, соколи, седнице.

Аутор за кореспонденцију
Кристина Пантелић Бабић
kri.pan@hotmail.com

УВОД

Соколство, као нови начин телесног вежбања, је почело у Чешкој 1862. године када је у Прагу основано „Гимнастичко друштво прашко“, у склопу борбе чешког народа за ослобођење од окупатора. На предлог професора Емануела Тонера, 1864. године је друштво променило име у „Сокол“. Соколство се од тог периода почело ширити у све земље где су живели славенски народи. На тај начин је соколска идеја стигла и међу Србе и друге славене који су живели у Америци.¹

У првој половини 1909. године Срби у Америци су почели прихватати соколство као начин окупљања и телесног вежбања, пре свега ради духовног и телесног јачања свога народа. Почињу се јављати прве иницијативе за оснивање српских соколских друштава, што је и почело половином те године. Крајем маја основано је прво српско соколско друштво (с.с.д.) у Америци, у Синсинатију (Охајо), а почетком октобра исте године основано је и друго, у Детроиту (Мичиген). Убрзо су се почела оснивати соколска друштва и у другим местима Америке где су живели Срби. Током наредне 1910. године основано је још пет друштава у: Индијана Харбору (Индијана), Барбертону (Охајо), Акрону (Охајо), Герију (Индијана) и Чикагу (Илиноис), а у 1911. години три у: Сент Луису (Монтана), Бјуту (Монтана) и Њујорку (Њујорк). До краја 1911. године основано је и радило десет српских соколских друштава у Америци.

ПРЕДМЕТ И ЦИЉ

Предмет рада је развој српског соколства у Америци а циљ је да се расветли оснивање Српске соколске жупе у Америци, њене активности до краја 1911. године, као и њен допринос развоју соколства у Америци.

МЕТОД

Коришћен је историјски метод. Прегледани су и критички проанализирани историјски извори настали у време оснивања и рада Жупе, као и извори који су настајали касније.

---

¹ Америка – термин који је у раду коришћен односи се на територију Сједињених Америчких Држава.

РЕЗУЛТАТИ И ДИСКУСИЈА

Оснивање Жупе

Сређином 1911. године почеле су се јављати иницијативе да се представници до тада основаних с.с.д. састану, одрже састанак и договоре се о даљем заједничком раду на остварењу соколских циљева. Од српских сокола из Синсинатија, Герија и од других појединаца потекла је иницијатива да се представници свих с.с.д. у Америци током 1911. године састану и договоре о најважнијим задацима за даљи рад српских сокола у целој Америци. Један од тих појединаца иницијатора био је и Петар О. Стијачић, или још прецизније како је записао старешина Српске Соколске Жупе у Америци (ССЖА), Душан Б. Поповић „[...] на подстрек бр. Стијачића“², српски соколи у Америци су се „[...] састали на своју Прву Конвенцију у Гери, Инд., ради ударања чврстог темеља овамошњем Соколству.“³ Соколи из осталих друштава су то прихватили и заказан је састанак за 1. октобар 1911. године у Герију.

Први састанак српских сокола у Америци је одржан 1, 2. и 3. октобра 1911. године у просторијама с.с.д. у Герију. На састанак су дошли изасланици српских сокола из седам с.с.д.: Владо Ботић из Индијана Харбора (Индијана), Милан Глишић из Синсинатија (Охајо), Ђуро Кецић из Детроита (Мичиген), Петар Н. Кумановац из Барбертона (Охајо), Јоца Секерић из Акрона (Охајо), Љубомир Симић из Герија (Индијана) и Душан Ђеловић из Чикага (Илиноис); и изасланик Српског добротворног и културног фонда из Њујорка, Петар О. Стијачић.⁴

У недељу 1. октобра старешинство с.с.д. из Герија на челу са старешином Луком Грковићем је приредило вечеру на коју је, поред пристиглих изасланика с.с.д., било позвано много Срба, Српкиња, Американаца, Хрвата и других из Герија, као и из других места Америке. „Дворана је била окићена дивно и била је пуна што гостију а што чланова Српског Сокола из Гери, Инд.“⁵ Старешина српских сокола из Герија, брат Лука Грковић је бираним речима поздравио све присутне и именован за

---

² Душан Б. Поповић и Милош Јокановић: Записник девете сједнице Српске Соколске Жупе у Америци, одржате 28. фебруара 1913. год. у Чикагу, Ил., Соко, орган српских сокола у Америци и лист за народно просвјетивање, год. 3, бр. 3 и 4, Њујорк, март-април 1913, стр. 58.

³ Исто.

⁴ Петар Стијачић: Први састанак српских сокола у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 7 – 11.

⁵ Исто, стр. 7.

домаћина те вечере брата Милана Глишића, изасланика српског соколског друштва из Синсинатија. Током вечере вођен је пријатан разговор, наздрављало се, држане су здравице и говори у којима се, у главном, говорило о том првом састанку, о српском и славенском соколству и о њиховим задацима. Говорили су изасланици с.с.д.: Милан Глишић, Ђуро Кецић, Петар Н. Кумановац, Јоца Секерић и Душан Ђеловић, као и: Тодор Божовић, Јос. Зоковић, Благоје Савић, Петар О. Стијачић и старешина Хрватског соколског друштва из Герија. Соколи из српског и хрватског соколског друштва из Герија су извели неколико разних вежби. После пола ноћи су се „[...] разишли сви задовољни и одушевљени соколском идејом.“⁶

Следећег дана, у понедељак 2. октобра у 9 сати су се изасланици сакупили и почели са радом. Прво су изабрали председавајућег и секретара састанка, а затим је сачињен и усвојен дневни ред. За председавајућег је изабран Љубомир Симић из Герија, а за секретара (тајника) Милан Глишић из Синсинатија.

Радили су по усвојеном следећем дневном реду од 6 тачака:

1. Оснивање Српске Соколске Жупе у Америци;
2. израда правила за Српске Соколове у Америци;
3. израда правила за Српску Соколску Жупу у Америци;
4. огран;
5. слет; и
6. избор управе Жупе.⁷

Председавајући, Љубомир Симић, је констатовао да су присутни представници из седам с.с.д. а да представник с.с.д. из Сент Луиса (Монтана) није дошао. Затим је изнео статистичке податке о томе колико седам присутних друштава имају укупно чланова, те колико имају појединачно на дан 1. октобра 1911. године. На првом месту по броју чланова налазило се с.с.д. из Герија, са 116 чланова (46 редовних⁸ и 70 помагача⁹). Затим следе друштва из: Детроита са 70 чланова (25 редовних и 45 помагача), Чикага са

---

⁶ Исто, стр. 8.

⁷ Исто.

⁸ Редовни чланови су сви они које прими Управа и који плаћају месечну чланарину онолику коју одреди скупштина друштва а њихова су права: „1. да по навршетку 18 (осамнаесте) године бирају и да могу бити изабрани за часнике Управе по навршетку 21 (двадесет прве) године; и 2. да носе друштвено одијело и значке. (Права и дужности чланова, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 2, бр. 1, Њујорк, 1. јануар 1912, стр. 8.)

⁹ Помажући чланови (помагачи) „[...] су они чланови који друштву плате једногодишњи улог према мјесним приликама, одједном или у мјесечним ратама. Они имају сва права редовних чланова.“ (Исто.)

62 члана (32 редовних и 30 помагача), Синсинатија са 60 чланова (35 редовних и 25 помагача), Бербертона са 60 чланова (32 редовна и 28 помагача), Акрона са 36 чланова (24 редовна и 12 помагача) и из Индијана Харбора са само 8 чланова. Укупно су имали 402 члана (192 редовна и 210 помагача).

После тога је уследела расправа о оснивању ССЖА. Говорили су сви представници и по завршетку говора и предлога председавајући је дао закључни предлог да се оснује ССЖА и да седиште Жупе буде у Герију. Предлог је једногласно усвојен. У Жупу је ушло седам с.с.д.: Акрон (Охајо), Барбертон (Охајо), Гери (Индијана), Детроит (Мичиген), Индијана Харбор (Индијана), Синсинати (Охајо) и Чикаго (Илиноис).¹⁰

У другој тачци дневног реда расправљало се о Правилима српских сокола. Изабран је одбор у саставу: Лука Грковић, Петар Н. Кумановац, Петар О. Стијачић и Душан Ђеловић, чији је задатак био да до следећег дана, 3. октобра, сачини предлог Правила.

У наредној тачци се расправљало о Правилима Жупе, а у њиховој изради учествовали су сви присутни.

У четвртој тачци се дискутовало о потреби издавања листа (органа) Жупе. После дискусије сви присутни су једногласно закључили да ССЖА покрене издавање свог листа (органа) који ће се звати: „Соко“, лист српских сокола у Америци. Лист ће излазити у Њујорку „[...] сваког 1-ог у мјесецу у формату књижевних листова са 16 страница а цијена ће му бити: 60 центи годишње за Сједињене Државе, а 75 центи за Европу и остали свијет“¹¹ а „Лист ће примати сви чланови – Соколи – као свој орган.“¹²

У следећој тачци се расправљало о изласку у јавност и раду с.с.д. у Америци. После расправе су једногласно закључили да се у прву недељу по Видовдану, 17. (30) јуна 1912. године у Чикагу одржи Први српски соколски слет у Америци. Новоизабрани чланови Управе Жупе су имали задатак да све припреме за одржавање тога слета.

У задњој тачци извршен је избор Управе Жупе: Управни одбор, одборници, Надзорни одбор, вођа Жупе и његови заменици. У Управни одбор су изабрани: старешина, Лука Грковић из Герија; заменик старешине,

---

¹⁰ Српска Соколска Жупа у Америци, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 11.

¹¹ Петар Стијачић: Први састанак српских сокола у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 10.

¹² Исто.

Петар Секуловић из Чикага; секретар, Милан Муслин из Герија; заменик секретара, Ристо Ковачевић из Герија и благајник, Мато Ђук из Герија.

У Надзорни одбор: Ристо Балтић из Герија, Његован Богданов из Детроита, Милан Глишић из Синсинатија, Глиша Лончар из Акрона и Велимир Хајдин из Барбертона.

За одборнике су изабрани: Владо Ботић из Индијана Харбора, Илија Милојевић из Чикага и Душан Ђеловић из Чикага.

За вођу ССЖА изабран је Петар Н. Кумановац из Барбертона а за његове заменике Лазар Добрић и Милан Ребрача, обојица из Детроита.

За уредника листа српских сокола у Америци „Соко“ изабран је Петар О. Стијачић из Њујорка. Власник листа била је ССЖА.

Изабрани чланови Управе Жупе су позвани „[...] који су се тада у Гери налазили и од стране изасланика изјављено им да се бирају у управу и питали су да ли се примају те дужности.“¹³ Сви су се изјаснили „[...] да се примају и да ће радити за Српско Соколство онолико колико могу и умједну.“¹⁴

У уторак, 3. октобра 1911. године изасланици су наставили свој рад. Расправљало се о Правилима српских сокола и Правилима Жупе, која су сачинила Одбор за израду правила. После дискусије правила су прихваћена и Управи Жупе је наређено да Правила штампају и пошаљу свим соколским друштвима, члановима Жупе, као и новооснованим с.с.д. која приступе Жупи.

Чланом 1 и 2 Правила српских сокола дефинисано је како ће се српска соколска друштва звати и који ће језик користити у међусобној преписци. Сва друштва ће се звати „Српски Соко“ а „Пословни језик друштва је српски (ћирилица), осим у случају дописивања са сјеверно-америчким властима, када се има служити енглеским језиком.“¹⁵

Чланом српских соколских друштава „[...] може бити сваки Србин и Српкиња, Словен и Словенкиња, који је доброга владања и који је чист пред

---

¹³ Исто.

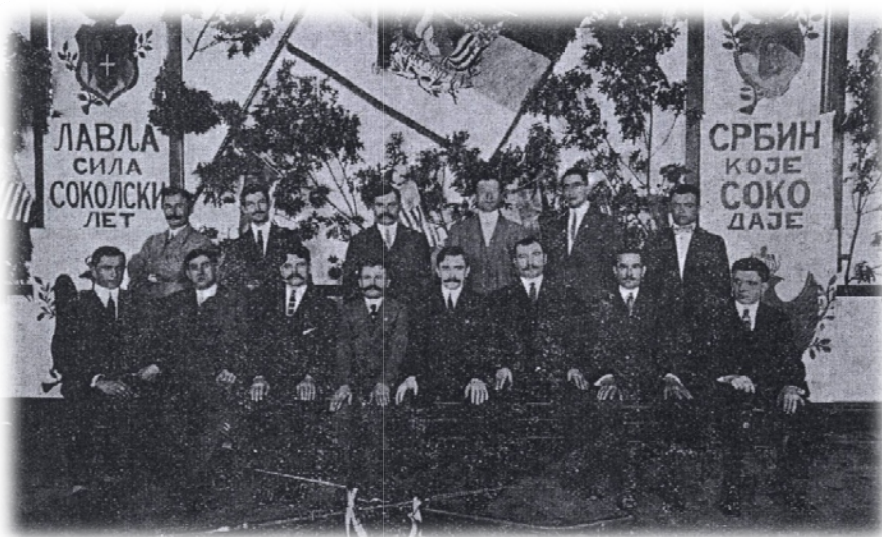
¹⁴ Исто.

¹⁵ Петар О. Стијачић: Како ћемо оснивати Српске Соколе, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 6.

јавним мњењем и кога Управа прими¹⁶ а „Друштво има чланове: редовне, помагаче, утемељаче, добротворе, велике добротворе и почасне.“¹⁷

На крају су разговарали о ношњи српских сокола и закључено је да ношња мора бити иста за сва Друштва, и да ће Управни одбор (старешинство) Жупе сачинити Правила за ношење одела. Такође је закључено да сви штампани материјали: чланске књижице, дипломе, приступнице, молбенице; као и печати, заставе, значке и слично, морају бити једнообразни. Једино ће се разликовати по имену и месту где се друштво налази.

По завршетку састанка делегати и старешинство с.с.д. из Герија су се заједно сликали.

Слика: Први српски соколски састанак у Америци¹⁸

Први ред с лева на десно: Јоца Секерић, изасланик с.с.д. из Акрона (Охајо); Петар Н. Кумановац, изасланик с.с.д. из Барбертона (Охајо) и вођа ССЖА; Душан Ђеловић, изасланик с.с.д. из Чикага (Илиноис) и члан Управног одбора ССЖА; Љубомир Симић, изасланик с.с.д. из Герија (Индијана); Петар О. Стијачић, изасланик Српског културног и добротворног фонда и листа „Србобран“ из Њујорка, и уредник листа српских сокола

¹⁶ Петар О. Стијачић: Ко може бити чланом Српског Сокола, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 1, бр. 2, Њујорк, 1. децембар 1911, стр. 27.

¹⁷ Исто.

¹⁸ Наше слике, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 9.

у Америци „Соко“; Владо Ботић, изасланик с.с.д. из Индијана Харбора (Индијана) и члан Управног одбора ССЖА; Ђуро Кецић, изасланик с.с.д. из Детроита (Мичиген); Милан Глишић, изасланик с.с.д. из Синсинатија (Охајо) и члан Надзорног одбора ССЖА.

Други ред с лева на десно: Танасије Настић, заменик старешине с.с.д. из Герија (Индијана); Милан Муслин, секретар с.с.д. из Герија и ССЖА; Мато Ђук, благајник ССЖА; Лука Грковић, старешина с.с.д. из Герија и старешина ССЖА; Јово Крстовић, добротвор с.с.д. из Герија; Милан Ребрача, вођа с.с.д. из Герија и заменик вође ССЖА.¹⁹

У време одржавања састанка изасланици су професору Михајлу И. Пупину, председнику Савеза Сједињених Срба „Слога“ и Културног Добротворног Фонда послали поздрав брзојавом: „Гери, Инд. – М.И. Пупин, Норфолк, Кон. Са првог састанка Српских Сокола примите израз нашег одличног поштовања за Ваш неуморни рад за добро Српског Народа. Здраво. – Српска Соколска Конвенција.“²⁰

Пупин није на време добио брзојав, па је накнадно, 17. октобра 1911, године из Њујорка послао Луки Грковићу, старешини ССЖА писмо следећег садржаја:

„Штовани Господине Грковићу, жао ми је што нисам добио на време брзојавни поздрав са Соколске Конвенције, тако да на њега нисам Конвенцији одговарао. Јако ме је обрадовало, што су се дични Српски Соколи и мене сетили, и на то им моја велика хвала.

Господин Стијачић ми је много лепих ствари причао и о Соколској Конвенцији и о Српском Соколу у Америци. Вјерујем да је све онако као што он вели и одушевљено описује и у тој вери, ја налазим највеће утехе. У садањем српском стању у Америци, Српско Соколство је најбоља и најздравија појава у животу Српског Народа са ове стране Атлантика, па зато вас дични Соколови, поздрављам и кличем вам: `Живили и множили се на многаја љета`.

Са српским поздравом ваш поштовалац,

М. И. Пупин.“²¹

¹⁹ Први Српски Соколски Састанак у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 16.

²⁰ Поздрави и честитке, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 13.

²¹ Исто, стр. 14.

Писма и брзојавне поздраве су примили од с.с.д. из: Барбертона, Индијана Харбора, Синсинатија, Чикага, те од „Уједињеног Српства“ из Чикага, Ане Крејчек, осниватељице женског сокола у Београду и других.²²

Рад Жупе од оснивања до краја 1911. године

Од 15. октобра 1911. године Управни одбор ССЖА је почео да одржава своје седнице. До краја те године одржала је три, половином сваког месеца. На седницама се расправљало о свим питањима важним за развој соколства и доношене су важне одлуке за његов даљи успешан развој. Расправљало се о: излажењу листа српских сокола у Америци и његовој дистрибуцији не само српским друштвима, већ и друштвима других народа; одржавању Првог српског соколског слета у Америци; о приходима и расходима; изради клишеа за соколски знак, диплома, приступница и слично; изради одела (свечаних и радних); одржавању забава; слата су писма новоформираним с.с.д. да се учлане у ССЖА, читана су њихова писма; формирани су одбори за обављање посебних задатака (проналажење места за одржавање слета, тражење музике за слет, итд.).

Управни одбор ССЖА је у недељу, 15. октобра 1911. године у Герију одржао своју прву седницу. Тој седници су присуствовали: Лука Грковић, старешина ССЖА; Петар Секуловић, заменик старешине; Милан Муслин, секретар и његов заменик Ристо А. Ковачевић; Мато Ђук, благајник; Милан Ребрача, заменик вође ССЖА; те одборници Ристо Балтић и Илија Милојевић.²³

После разговора и дискусије једногласно су закључили да ће се седнице одржавати „[...] два пута мјесечно, прве и посљедње недеље у мјесецу“²⁴ и да ће се извештаји о раду седница објављивати у листу српских сокола у Америци, „[...] како би Српски Соколи знали шта се ради у Жупи.“²⁵ Закључак да ће се седнице одржавати два пута седмично није спроведен, већ су се одржавале један пут месечно.

Одлучено је да се пошаље писмо с.с.д. у Сент Луису (Монтана) путем кога ће их обавестити да је основана ССЖА, а како они нису послали свог изасланика на састанак када је основана Жупа, замолиће их да и они приступе у Жупу. Такође је одлучено да се пошаље писмена свим с.с.д. да им

---

²² Прва сједница Српске Соколске Жупе у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 11 – 12.

²³ Исто.

²⁴ Исто, стр. 11.

²⁵ Исто.

пошаљу списак имена својих чланова, као и остале податке о својим активностима.

Ради даљег ширења српског соколства по целој Америци где има Срба, одлучили су да се писмено обратe виђенијим Србима и установама у Америци. Како нису имали њихове адресе то су замолили уредништво листа „Србобран“ из Њујорка, да им пошаље исте.

Одлучили су, такође, да сачине знак српских сокола у Америци који ће се налазити на свим штампаним материјалима свих српских сокола у Америци и да се израда свих штампаних материјала (приступнице, чланске карте, дипломе, грамате и слично) повери српској штампарији Културног и добротворног фонда у Њујорку. Такође су одлучили да обавијесте сва с.с.д. у Америци да поред штамоаног материјала и остали прибор за писање и штампање набављају од те штампарије, преко Уредништва листа „Соко“, а да друштвене знакове, заставе, свечана одела, одела за вежбање и слично наручују код Управе Жупе.

На првом састанку српских сокола у Америци одлучили су да се у прву недељу по Видовдану 1912. године приреди Први српски соколски слет у Америци, а на првој седници жупе изабран је посебни одбор у саставу: Лука Грковић, старешина Жупе; Петар Секуловић, заменик старешине; Саво Јакшић и Душан Ђеловић, чији ће задатак бити „[...] да нађе и заузме земљиште за слет у јуну месецу 1912. године у Чикагу, Ил.“²⁶

На крају седнице су закључили да се обавесте сви српски соколи у Америци „[...] да се што више заузму за проширење“²⁷ листа српских сокола у Америци и „[...] да скупљају претплату и огласе“²⁸ за њега. После тога је седница завршила свој рад и заказана је друга седница за 29. октобар исте године.

Друга седница Управног одбора ССЖА није одржана 29. октобра 1911. како је било договорено на првој седници, већ је одржана 15. новембра у просторијама „Српског Сокола“ у Герију. На седници су били присутни: Лука Р. Грковић, старешина; Милан Муслин, секретар; Мато Ђук, благајник; и чланови: Ристо Балтић, Илија Милојевић и Ристо А. Ковачевић.

После читања и усвајања записника са прве седнице прешло се на дневни ред. Прво је благајник, Мато Ђук, поднео свој извештај о приходима

---

²⁶ Исто, стр. 12.

²⁷ Исто.

²⁸ Исто.

и расходима Жупе од 10. октобра до 15. новембра 1911. године. У том периоду Жупа је од с.с.д. и појединаца укупно примила 170.10 долара:

„Од С. Сокола из Гери, Инд. примљено је 10. октобра \$ 53.30; од С. Сокола из Синсинати, О. 18. октобра \$ 27.95, 15. новембра \$ 6.95; од С. Сокола из Детроита, Мич., 12. новембра \$ 9.95; од С. Сокола из Чикага, Ил. 11. новембра \$ 37.70; од С. Сокола из Барбертона, О. 18. октобра \$ 25.00, 25. октобра \$ долара 7.50; претплата за лист `Соко` од Стојка Ивковића \$ 1.00, од Риста А. Ковачевића 75 с.“²⁹

После благајниковог извештаја реч је узео старешина Жупе који је, у име Одбора чији је задатак био да пронађе погодни простор за одржавање слета у Чикагу јуна 1912. године, обавестио Управни одбор да до тада нису успели пронаћи погодно место, јер како је он рекао да, поред осталог, „[...] треба гледати да се нађе земљиште на коме ће се моћи, поред моралне, донијети и материјалне користи Жупи.“³⁰

Затим се прешло на читање писама од с.с.д. и појединаца: Николе И. Гузине из с.с.д. Сент Луис; с.с.д. из Детроита; Плавше Лесковца из Стбенвила и Велимира Хајдина. Плавша Лесковац у писму „[...] јавља да ће настојати да оснује С. Сокола у Стубенвилу, О. и тражи све упуте као и неколико примјерака листа `Соко`.“³¹ Велимир Хајдин пише да се прихвата чланства у Надзорном одбору, а соколи из Детроита моле да им се пошаље један примерак одела за вежбање, како би сви соколи вежбали у истом оделу.

Затим су говорили о оснивању с.с.д. у Со. Чикагу (Илиноис) и Хегвићу (Илиноис). Договорено је да секретар Жупе, Милан Муслин оде у Со. Чикаго да тамо сазове један скуп и да да потребна упутства тамошњим Србима за формирање друштва, а да Јово Т. Марић и Ристо А Ковачевић оду у Хегвић и да тамо покушају основати с.с.д.

Расправљало се о изradi клишеа са соколским знаком који ће се налазити на свим штампаним соколским материјалима и о изradi диплома. Замолили су уредника листа „Соко“, Петра О. Стијачића, да изradi дипломе,

---

²⁹ Сједница Српске Соколске Жупе у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 2, Њујорк, 1. децембар 1911, стр. 28.

³⁰ Исто.

³¹ Исто.

које ће бити сличне Чешким соколима и да се штампају у Српској штампарији у Њујорку. Одлучили су да затраже од с.с.д. из Сремских Карловаца да им пошаљу 100 комада „Ручне књижице за вјежбе“, да би их подјелили вођама соколских друштава у Америци.

После тога су разговарали о свечаном соколском оделу и после дуже дискусије одлучили су да свечано одело буде исто као што носе соколи у Србији, која су српски соколи из Чикага већ набавили, са малом изменом, односно да капа буде као код српских сокола у Херцеговини и Босни. Обавестили су сва с.с.д. у Америци да свечана и вјежбачка соколска одела наручују код ССЖА.

На крају састанка су се договорили да пошаљу писмо новоформираном с.с.д. у Бјуту (Монтана) у коме ће их обавестити да је основана ССЖА и замолити да би било добро да и они ступе у Жупу. После тога старешина Жупе је констатовао да је седница завршила свој рад.

После друге седнице Жупе одлучено је да се састанци одржавају један пут месечно. Тако је трећа седница одржана 15. децембра 1911. године у Герију. У раду седнице су учествовали: старешина Жупе, Лука Грковић; заменик старешине, Петар Секуловић; секретар, Милан Муслин и његов заменик Ристо Ковачевић; те одборници Ристо Балтић и Душан Ђеловић. Седници није присуствовао благајник Мато Ђук, јер је отпутовао у отаџбину Херцеговину где ће остати три месеца. Управни одбор Жупе је на његово место, до његовог повратка, именовано заменика Јована Крстовића. Саво Јакшић, члан Одбора за слет је писмено обавестио старешину Жупе да неће моћи присуствовати седници. Није нам познато из којих разлога.

После усвајања записника са претходне седнице заменик благајника, Јово Крстовић, је поднео извештај о приходима и расходима Жупе од претходне седнице, па до 15. децембра 1911. године. Старешина Жупе је обавестио присутне да су пронашли место за слет, парк у Чикагу, и да су дали капару у износу од 25.00 долара.³²

Ристо Ковачевић, који је на претходној седници заједно са Јовом Марићем био задужен да оду у Хеговић и да тамо пораде на оснивању с.с.д., обавестио је Управу Жупе да се он договорио са српским клубом у Хеговићу да убрзо тамо организују једну забаву, ради помоћи оснивању с.с.д. у том месту. Такође су решили да се Српски клуб из Хеговића договори са српским соколима из Герија и Чикага да и они учествују у тој забави.

---

³² Записник сједнице Српске Соколске Жупе у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 2, бр. 1, Њујорк, 1. јануар 1912, стр. 9 – 10.

Милан Муслин, који је на претходној седници био задужен да оде у Со. Чикаго и да помогне тамошим Србима да оснују с.с.д., је изјавио да ће и он, као што је урадио Ристо Ковачевић, урадити у Со. Чикагу, да би што пре и тамо основали с.с.д.

После читања писама од српског соколског друштва из Барбертона и Синсинатија и доношења одлуке да се поруче потребне ствари за вежбе на Првом српском соколском слету у Америци решили су да упуте писмо старешини Српске соколске жупе босанско-херцеговачке, др. Војиславу Бесаровићу да им „[...] пошаље једну соколску капу за узор.“³³

На крају су изабрали један посебан одбор од два члана, Луку Грковића, старешину Жупе и Јову Крстовића, заменика благајника. Задатак Одбора је био да припреме одржавање једне забаве у корист ССЖА.

„Српски Соко“ из Герија је изабрао Одбор за ширење листа „Соко“, налажење огласа, скупљање претплате и слично, у саставу: Михаил М. Дучић, Јово Т. Марић и Лука Р. Грковић. Руководећи се овим примером ССЖА је одлучила да пошаље писма свим с.с.д. у Америци да ураде исто.

Из напред наведеног можемо констатовати да је ССЖА за то кратко време од три месеца урадила огроман посао који је био од изузетно велике важности за даље оснивање с.с.д. на простору целе Америке где су живели Срби и за њихов даљи успешан рад.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

1. Записник сједнице Српске Соколске Жупе у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 2, бр. 1, Њујорк, 1. јануар 1912, стр. 9 – 10.
2. Наше слике, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 9.
3. Поздрави и честитке, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 13 – 14.
4. Поповић, Б. Душан и Јокановић, Милош: Записник девете сједнице Српске Соколске Жупе у Америци, одржате 28. фебруара 1913. год. у Чикагу, Ил., Соко, орган српских сокола у Америци и лист за народно просвјештавање, год. 3, бр. 3 и 4, Њујорк, март-април 1913, стр. 58.
5. Права и дужности чланова, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 2, бр. 1, Њујорк, 1. јануар 1912, стр. 8.
6. Прва сједница Српске Соколске Жупе у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 11 – 12.

---

³³ Исто, стр. 10.

7. Први Српски Соколски Састанак у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 16.
8. Сједница Српске Соколске Жупе у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 2, Њујорк, 1. децембар 1911, стр. 27 – 28.
9. Српска Соколска Жупа у Америци, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 11.
10. Стијачић, О. Петар: Како ћемо оснивати Српске Соколе, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 5 – 7.
11. Стијачић, О. Петар: Ко може бити чланом Српског Сокола, Соко, лист Српских Сокола у Америци, год. 1, бр. 2, Њујорк, 1. децембар 1911, стр. 27.
12. Стијачић, Петар: Први састанак српских сокола у Америци, Соко, лист српских сокола у Америци, год. 1, бр. 1, Њујорк, 1. новембар 1911, стр. 7 – 11.

ESTABLISHMENT OF THE SERBIAN SOKOL PARISH IN THE UNITED STATES AND ITS FUNCTIONING TILL THE END OF 1911

SUMMARY

In the first half of 1909, the Serbs in America began to accept the Sokol idea. Then the first initiatives to establish Sokol associations started to appear and by the end of 1911, ten Serbian Sokol associations were established. To unify the work of the established associations, primarily in order to achieve the objectives of the Sokols, in early October 1911, in Gary (Indiana) the Serbian Sokol Parish in America (SSPA) was established, incorporating seven associations. The aim of this paper is to shed light and save from the oblivion SSPA establishment, its operation by the end of 1911 and its contribution to the development of the Serbian Sokol movement. First historical sources created at the time of the Parish establishment and its operation, as well as the sources which were created later, were reviewed and analyzed.

Keywords: Sokol association, parish, Sokols, session.

ОСНОВАНИЕ СЕРБСКОЙ СОКОЛЬСКОЙ ЖУПЫ В США И ЕЕ РАБОТА ДО КОНЦА 1911. ГОДА

РЕЗЮМЕ

В первой половине 1909. года, сербы в США начали принимать идею Сокольства. В то время стали появляться и первые инициативы по созданию

Сокольских обществ, а к концу 1911. года, уже насчитывалось десять сербских Сокольских обществ. Для того, чтобы унифицировать работу создаваемых обществ, а в первую очередь для того, чтобы достичь целей Сокольства, в начале октября 1911. года в Гэри (штат Индиана) была основана сербская сокольская жупа в США (ССЖА), в которую поступило семь обществ. Цель статьи пояснить и сохранить от забвения основание ССЖА, ее работу к концу 1911. года и ее вклад в развитие сербскоого сокольства. Были рассмотрены и проанализированы исторические источники, которые появились во время основания и работы сообщества, а также источники, которые появились позже.

Ключевые слова: Сокольские общества, жупа, Соколы, заседания.
